

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

Ławnik SN Arkadiusz Sopata

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

przy udziale X. Y. – prokuratora Prokuratury Rejonowej Warszawa - Mokotów w Warszawie i jego obrońcy prokuratora X.1 Y.1 oraz prokuratora Małgorzaty Ziółkowskiej – Siwczyk Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla warszawskiego okręgu regionalnego w sprawie prokuratora X. Y.

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 18 kwietnia 2023 r.

po rozpoznaniu odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla warszawskiego okręgu regionalnego wniesionego na niekorzyść oraz odwołania obrońcy

od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 30 września 2021 r., sygn. PK [...]

zmienia zaskarżone orzeczenie i uniewinnia X. Y. - prokuratora Prokuratury Rejonowej Warszawa - Mokotów w Warszawie od

dokonania przypisanego mu przewinienia dyscyplinarnego, a kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 20 marca 2019 r. ,sygn. akt PO [...], Prokurator Okręgowy w Warszawie wymierzył X. Y. - prokuratorowi Prokuratury Rejonowej Warszawa-Mokotów w Warszawie, w trybie art. 149 § 1 ustawy z dnia 26 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze – dalej powoływana jako p.p., karę porządkową upomnienia, za to że dopuścił się on oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa w ten sposób, iż pozostając referentem sprawy PR 1 [...]¹ Prokuratury Rejonowej Warszawa Mokotów, wbrew § 119 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek prokuratury i art. 307 § 1 k.p.k., zawiadomieniu o przestępstwie, które wpłynęło do Prokuratury w dniu 5 sierpnia 2016 r., nadał bieg dopiero w dniu 12 grudnia 2016 r., przy czym za początek okresu zawinionej bezczynności przyjęto dzień 2 września 2016 r., zlecając wykonanie czynności w ramach postępowania sprawdzającego, którego termin upłynął z dniem 4 września 2016 r., naruszając jednocześnie powinność zapewnienia rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie, wyrażoną w art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k., tj. czyn z art. 137 § 1 p.p.. Prokurator Okręgowy w Warszawie uznał powyższe przewinienie dyscyplinarne za wypadek mniejszej wagi nieuzasadniający wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Prokurator Okręgowy w Warszawie podniósł, że w wyniku wykonanego badania postępowań karnych prowadzonych w Prokuraturze Rejonowej Warszawa-Mokotów, stwierdzono uchybienia między innymi w sprawie PR 1 [...]¹. Wszczęcie postępowania w tej sprawie nastąpiło z naruszeniem art. 307 k.p.k. dopiero po zmianie na innego referenta, aniżeli prokurator X. Y., zaś zawiadomienie o przestępstwie wpłynęło do prokuratury w dniu 5 sierpnia 2016 r., gdzie pozostawało bez biegu do dnia 12 grudnia 2016 r. Zawiadomienie o przestępstwie zostało przesłane jednostce Policji, celem przeprowadzenia czynności sprawdzających z czteromiesięcznym opóźnieniem. Nadto nie wyznaczono żadnego terminu przeprowadzenia tych czynności, zaś prokurator X. Y. nie interesował się sprawą do chwili, kiedy przestał być jej referentem. W związku z tym uniemożliwił on

rozstrzygnięcie sprawy w rozsądnym terminie, czego nie sposób było usprawiedliwić nawet jego długotrwałymi nieobecnościami w pracy oraz wykonywaniem innych obowiązków służbowych. Zachowanie to stanowiło w ocenie Prokuratora Okręgowego w Warszawie oczywistą obrazę przepisów w rozumieniu art. 137 § 1 p.p. i miało również charakter rażący, bowiem naraziło na szwank prawo, dobre imię prokuratury oraz interes pokrzywdzonego, który mógł oczekiwać niezwłocznego podejmowania czynności w sprawie. Z uwagi na nie nazbyt długi okres zwłoki, obciążenie prokuratora X. Y. innymi obowiązkami służbowymi, oraz jednostkowym charakterem tych nieprawidłowości w jego pracy, Prokurator Okręgowy w Warszawie uznał, że przewinienie to stanowiło wypadek mniejszej wagi, nieuzasadniający wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i wymierzył mu karę porządkową upomnienia.

Prokurator X. Y. wniósł sprzeciw od tejże kary w trybie art. 149 § 3 p.p.

Prokurator Regionalny w Warszawie, postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2019 r., sygn. akt RP [...]2, uchylił wyżej wskazaną karę porządkową upomnienia i sprawę przekazał, za pośrednictwem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla warszawskiego okręgu regionalnego, do rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym, **w trybie art. 149 § 4 pkt 3 p.p.**

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z dnia 3 października 2019 r., sygn. akt PK I [...]3, na podstawie art. 149 § 6 p.p. uwzględnił sprzeciw prokuratora X. Y. i postępowanie w sprawie umorzył.

Odwołanie od tego postanowienia wniósł Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla warszawskiego okręgu regionalnego, zaskarżając je w całości na niekorzyść prokuratora X. Y. i zarzucając obrazę art. 149 § 4 i § 6 p.p., która miała wpływ na treść orzeczenia polegającą na tym, że Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym rozpoznał sprzeciw prokuratora X. Y. od wymierzonej mu przez Prokuratora Okręgowego w Warszawie kary porządkowej upomnienia podczas, gdy ten środek odwoławczy został już rozpoznany przez Prokuratora Regionalnego w Warszawie, a następnie postanowieniem umorzył postępowanie mimo, że był ustawowo zobowiązany do merytorycznej oceny uchybienia stwierdzonego przez Prokuratora Okręgowego w Warszawie w sprawie PR [...]4 Prokuratury Rejonowej Warszawa - Mokotów, której referentem był

prokurator X. Y. i wydania orzeczenia dyscyplinarnego. Podnosząc ten zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym.

Prokurator X. Y., w swoim pisemnym stanowisku, wniósł o pozostawienie odwołania bez rozpoznania, a jego obrońca wniósł o utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna wyrokiem z dnia 6 lipca 2021 r., sygn. akt II DOW 11/21, uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym do ponownego rozpoznania.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, po ponownym rozpoznaniu sprawy, orzeczeniem z dnia 30 września 2021 r., sygn. akt PK [...], uznał X. Y. - prokuratora Prokuratury Rejonowej Warszawa - Mokotów w Warszawie za winnego tego, że w okresie od dnia 5 września 2016 r. do dnia 11 grudnia 2016 r., z wyłączeniem okresu od dnia 7 listopada 2016 r. do dnia 2 grudnia 2016 r. w Warszawie dopuścił się oczywistej i rażącej obrazę przepisów prawa, tj. art. 307 § 1 k.p.k. i § 119 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, w ten sposób, iż pozostając referentem sprawy o sygn. PR [...]5, nadał bieg zawiadomieniu o przestępstwie, które wpłynęło do Prokuratury w dniu 5 sierpnia 2016 r., dopiero w dniu 12 grudnia 2016 r., zlecając, wbrew treści art. 307 § 1 k.p.k., wykonanie czynności w ramach postępowania sprawdzającego, którego termin upłynął z dniem 4 września 2016 r., tj. przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi z art. 137 § 1 p.p. i na podstawie art. 142 § 5 p.p. odstąpił od wymierzenia kary za popełnione przewinienie dyscyplinarne, zaś kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Od powyższego orzeczenia odwołania złożyli Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla warszawskiego okręgu regionalnego na niekorzyść prokuratora X. Y. w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze oraz prokurator X.1 Y.1 - obrońca prokuratora X. Y..

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla warszawskiego okręgu regionalnego **zarzucił** rażącą niewspółmierność kary, polegającą na odstąpieniu od wymierzenia kary za przypisany delikt dyscyplinarny

będącą następstwem uznania go za przypadek mniejszej wagi, w sytuacji gdy stanowiące go zaniechania pozostają oczywistym i rażącym naruszeniem prawa, a zatem prawidłowa ocena stopnia zawinienia oraz uwzględnienie celów zapobiegawczych i wychowawczych kary powoduje dysproporcję nie zasługującą na zaaprobowanie, podczas gdy prawidłowe zastosowanie dyrektyw wymiaru kary uwzględniać winno istotne dla orzeczenia okoliczności popełnienia deliktu przypisanego prokuratorowi X. Y., a nadto postawę prokuratora po jego ujawnieniu czyniąc zadość prewencji szczególnej jak i ogólnej. Podnosząc ten zarzut **wniósł** o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie prokuratorowi X. Y. kary upomnienia.

Obrońca prokuratora X. Y. w odwołaniu **zarzucił**:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 137 § 1 oraz art. 142 § 1 i 5 p.p. poprzez przyjęcie odpowiedzialności prokuratora X. Y. za delikt dyscyplinarny w sytuacji, co skutkowało uznaniem jego winy w tym zakresie w sytuacji, gdy winien on odpowiadać za przewinienie mniejszej wagi nie uzasadniające wszczęcia postępowania i skutkujące ewentualnością wymierzenia kary porządkowej upomnienia,

2. obrazę prawa procesowego mającą wpływ na treść orzeczenia tj. art. 149 § 1-4 i art. 149 § 6 p.p. poprzez przyjęcie, iż w przypadku procedowania w tym trybie Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym uprawniony jest do wymierzenia jednej z kar wskazanych w katalogu z art. 142 § 1 p.p. w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia treści wskazanych uregulowań uprawnia jedynie do orzekania w przedmiocie kary porządkowej upomnienia.

3. obrazę przepisów postępowania dyscyplinarnego mającą wpływ na treść orzeczenia, a w tym:

- art. 154 § 1 i 4 p.p. poprzez nieprzeprowadzenie w sprawie dyscyplinarnej postępowania wyjaśniającego oraz właściwego postępowania dyscyplinarnego,

- art. 154 § 7 p.p. poprzez odstępianie do przedstawienia zarzutów, odebrania wyjaśnień na etapie postępowania dyscyplinarnego przez rzecznika dyscyplinarnego,

- art. 154 § 8 p.p. poprzez odstąpienie od skierowania wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przez sąd dyscyplinarny i zastąpienie go pismem przewodnim z dnia 2 sierpnia 2019 r., sygn. RP IV [...]6, osoby pełniącej funkcję zastępcy rzecznika dyscyplinarnego,

- art. 155 § 1 p.p. poprzez wyznaczenie przez sąd rozprawy w celu rozpoznania sprawy dyscyplinarnej w oparciu o pismo osoby pełniącej funkcję zastępcy rzecznika dyscyplinarnego,

- art. 171 pkt 1 p.p. w zw. z art. 316§ 1 k.p.k. poprzez uznanie, że przeprowadzenie postępowania dowodowego i składanie wniosków dowodowych w toku procedury prowadzonej w oparciu o przepisy art. 149 § 4 pkt 3 i § 6 p.p. jest niedopuszczalne, co skutkowało rozpoznaniem sprawy dyscyplinarnej z pominięciem zasad ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej przewidzianych w p.p. oraz naruszeniem przewidzianej w art.6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka gwarancji rzetelnego procesu,

4. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 9 § 2 k.k. poprzez odstąpienie od przypisania prokuratorowi X. Y. odpowiedzialności za przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi, nieuzasadniające wszczęcia postępowania dyscyplinarnego na zasadzie winy,

5. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez uznanie, że prokurator X. Y. dopuścił się w sposób oczywisty i rażący naruszenia art. 307 § 1 k.p.k. oraz § 119 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w ten sposób, w sprawie o sygn. PR 1 [...]1 podczas, gdy owe naruszenia zostały dokonane przez inne osoby, co winno skutkować ich odpowiedzialnością.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca **wniósł** o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Art. 8 Konstytucji RP głosi, że każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 27 maja 2002 r., sygn. akt K 20/01, podkreślił, że obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej stanowi w istocie odzwierciedlenie założenia o normatywnym, wiążącym charakterze prawa (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 maja 2002 r., sygn. akt K 20/01, OTK – A 2002. nr 3, poz.34). Za naruszenie nałożonego Konstytucją RP obowiązku przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej, człowiek ponosi odpowiedzialność prawną, rozumianą, jako prawem przewidziane ujemne konsekwencje za zdarzenia lub stany rzeczy podlegające ujemnej kwalifikacji normatywnej i przypisywalne prawnie określonemu podmiotowi w danym porządku prawnym (por. W. Lang, Struktura odpowiedzialności prawnej, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Nauki Humanistyczno – Społeczne 1968, Prawo VIII, z. 31, s.12). Pociąganie do odpowiedzialności prawnej wiąże się z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości, którego zadaniem jest dokładne określenie treści tego prawnego obowiązku i jego wyegzekwowanie (por. E. Kruk, Pojęcie odpowiedzialności prawnej (analiza wybranych zagadnień), Administracja. Teoria. Dydaktyka. Praktyka 2008, nr 3, s. 114 – 116). Przepisy obowiązującego w Polsce prawa określają w różny sposób ponoszenie odpowiedzialności prawnej. Mamy np. odpowiedzialność cywilną, odpowiedzialność administracyjną, odpowiedzialność karną, czy odpowiedzialność dyscyplinarną. Jeśli za pierwszoplanową różnicę gatunkową wyodrębniającą odpowiedzialność karną, jako autonomiczny rodzaj odpowiedzialności prawnej przyjmujemy represyjny charakter sankcji, to odpowiedzialność dyscyplinarną można określić jako rodzaj odpowiedzialności prawnej blisko „spokrewniony” z odpowiedzialnością karną, nie na tyle jednak represyjną, aby mogła zostać uznana za „klasyczny” rodzaj odpowiedzialności karnej (por. M. Laskowski, Czy odpowiedzialność dyscyplinarna jest rodzajem odpowiedzialności karnej ?, Themis Polska Nowa 2013, nr 1, s. 95 – 97). Reżim prawnej odpowiedzialności dyscyplinarnej jest z reguły zdeterminowany ustawowo, aczkolwiek w sposób zróżnicowany, stosownie do charakteru i publicznej (społecznej) doniosłości realizowanych celów tej odpowiedzialności (por. A. Wasilewski, Prawo do sądu w sprawach dyscyplinarnych (ustawodawstwo polskie na

tle standardów Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Konstytucji RP, Przegląd Sądowy 2001, nr 9, s. 15 – 46). W wyroku z dnia 8 grudnia 1998 r., sygn. akt K 41/97, Trybunał Konstytucyjny podkreślił zasadność wprowadzenia instytucji odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz szczególnej procedury jej ponoszenia. W literaturze zauważa się, że chociaż odpowiedzialność dyscyplinarna jest z założenia ograniczona od wybranych kategorii osób, to w praktyce ma bardzo szeroki zakres podmiotowy. Oblicza się, że w Polsce odpowiedzialności dyscyplinarnej podlega około miliona osób. W niektórych ustawach, zawierających przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej w danym zawodzie, określono również tzw. odpowiedzialność porządkową. Co do zasady ponosi się ją zawsze za „przewinienie mniejszej wagi”, a jedynym jej środkiem jest kara upomnienia, którą może wymierzyć wyłącznie przełożony. Osoba ukarana upomnieniem może odwołać się od tej kary (wnieść sprzeciw) do wyższego przełożonego. Podnosi się, że odpowiedzialność porządkowa jest w istocie szczególną odmianą odpowiedzialności dyscyplinarnej, wyróżnioną ze względu na jej łagodne skutki i realizację w uproszczonej procedurze (por. np. Z. Góral, Prawo pracy w samorządzie terytorialnym, Warszawa 1999, s. 195 – 197, Z. Leoński, Odpowiedzialność dyscyplinarna w prawie Polski Ludowej, Poznań 1959, s. 213 – 214, M. Jełowicki Odpowiedzialność dyscyplinarna urzędnika państwowego, OTMT 1985, nr 4, s. 22). Niektórzy wywodzą, iż także odpowiedzialność porządkowa unormowana w ustawach dyscyplinarnych to szczególna odmiana odpowiedzialności porządkowej, o której stanowi Kodeks pracy (por. np. J. Stelina, Charakter prawny stosunku pracy z mianowania, Gdańsk 2005, s. 197 – 201, A. Świątkowski, Komentarz do pragmatyki urzędniczej, Warszawa 1988, s. 104 – 105, I. Grochowalska, Odpowiedzialność dyscyplinarna i porządkowa, w: J. Borkowski (red.), Odpowiedzialność urzędnika administracji publicznej. Odpowiedzialność majątkowa, służbowa, cywilnoprawna i karna, Warszawa 2012, s. 105).

Odpowiedzialność porządkową przewiduje też ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, chociaż jej nie wymienia w tytule Rozdziału 3. Art. 149 p.p. głosi bowiem, cyt.

„Art. 149.

§ 1. Za przewinienia dyscyplinarne mniejszej wagi, nieuzasadniające wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, prokurator przełożony wymierza podległym prokuratorom **karę porządkową upomnienia**.

§ 2. Odpis pisma, którym wymierzono karę porządkową upomnienia, dołącza się do akt osobowych prokuratora.

§ 3. **Prokurator, któremu wymierzono karę porządkową upomnienia może, w terminie 7 dni od dnia doręczenia mu upomnienia, wnieść sprzeciw do prokuratora bezpośrednio przełożonego nad prokuratorem, który tę karę wymierzył.**

§ 4. W razie wniesienia sprzeciwu prokurator przełożony, o którym mowa w § 3:

- 1) uchyla karę porządkową upomnienia i zawiadamia prokuratora o uwzględnieniu sprzeciwu albo
- 2) uchyla karę porządkową upomnienia i przekazuje sprawę rzecznikowi dyscyplinarnemu w celu przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, albo
- 3) uchyla karę porządkową upomnienia i przekazuje sprawę za pośrednictwem rzecznika dyscyplinarnego do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu.

§ 5. Po upływie 3 lat od uprawomocnienia się kary porządkowej upomnienia Prokurator Generalny bądź właściwy prokurator regionalny lub okręgowy zarządza usunięcie z akt osobowych prokuratora odpisu pisma, o którym mowa w § 2, jeżeli w tym okresie nie stwierdzono uchybienia w zakresie sprawności postępowania przygotowawczego, kierowania prokuraturą lub sprawowania nadzoru, skutkującego zwróceniem uwagi, nie wytknięto uchybienia w trybie art. 140 § 1, lub nie stwierdzono popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. W takim przypadku dopuszczalne jest tylko jednoczesne usunięcie z akt osobowych prokuratora odpisów wszystkich tych pism i orzeczeń. Na wniosek prokuratora usunięcie może nastąpić po upływie roku.

§ 6. W przypadku przewidzianym w § 4 pkt 3 sąd dyscyplinarny wydaje orzeczenie dyscyplinarne po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego oraz prokuratora, któremu wymierzono karę porządkową upomnienia, chyba że wysłuchanie nie jest możliwe.

§ 7. Od orzeczenia, o którym mowa w § 6, przysługuje odwołanie.

§ 8. Odwołanie rozpoznaje sąd dyscyplinarny drugiej instancji."

W realiach niniejszej sprawy zasadnicze znaczenia ma unormowanie art. 149

§ 4 pkt 3 p.p., które zostało właśnie w niej zastosowane. Pozwala bowiem ono,

w powiązaniu z treścią **art. 149 § 6 p.p.**, przy zastosowaniu, podczas jego interpretacji, wyłącznie wykładni językowej, na orzeczenie przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym wobec prokuratora, który złożył sprzeciw od wymierzonej mu kary porządkowej upomnienia, po wysłuchaniu tego prokuratora i rzecznika dyscyplinarnego, kar dyscyplinarnych wymienionych w katalogu z art.142 § 1 p.p., włącznie z najsurowszą karą dyscyplinarną, czyli karą wydalenia ze służby prokuratorskiej. Trafnie zauważa dr hab. A. Kotowski, że odczytanie tekstu prawnego, czyli jego wykładnia (interpretacja) **wyłącznie** przy użyciu metod semantycznych i syntaktycznych reguł języka ojczystego (wykładnia językowa), owa *clara non sunt interpretanda*, stała się problematyczna już podczas budowy w Polsce demokratycznego państwa prawnego, bowiem radykalne przyjęcie takiego założenia znosi wiele aspektów gwarancji procesowych dla jednostki (por. A. Kotowski (red.), Wybrane zagadnienia teorii i filozofii prawa, Warszawa 2021, s. 165). W tradycji anglosaskiej mówi się o tak zwanej regule golden rule, jako dyrektywie zgodnie z którą interpretatorowi wolno odejść od znaczenia językowego interpretowanego tekstu, jeżeli znaczenie językowe prowadzi do absurdalnego rezultatu (por. T. Stawecki, Złota reguła wykładni, w: A. Choduń, S. Czepita (red.), W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa profesora Macieja Zielińskiego, Szczecin 2010, s. 113 – 114). Wydaje się, iż za absurdalny rezultat wykładni, który pozwala na odejście od znaczenia językowego tekstu, należy też uznać rezultat wykładni prowadzący do rozstrzygnięcia sprzecznego z fundamentalnymi wartościami stojącymi u podstaw Rzeczypospolitej Polskiej jako demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2023 r., sygn. akt I ZSK 43 /22). Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 lutego 2001 r., sygn. akt K 22/00, OTK 2001. Nr 3, poz. 48, podniósł, że z uwagi na to, iż postępowanie dyscyplinarne nie jest postępowaniem karnym, przepisy procedury karnej muszą być stosowane z uwzględnieniem specyfiki tego postępowania, zawsze jednak po to aby osobie obwinionej zabezpieczyć prawa i gwarancje jej interesów w postępowaniu dyscyplinarnym. Z zasady demokratycznego państwa prawnego Trybunał Konstytucyjny wyprowadził również wniosek o stosowaniu, także w postępowaniach dyscyplinarnych, gwarancji ustanowionych w rozdziale II Konstytucji RP (por. wyrok

Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 grudnia 1998 r., sygn. akt K 41/97, OTK 1998, nr 7, poz. 117). Ze znajdującego się, właśnie w rozdziale II Konstytucji RP, przepisu art. 42 ust 2 wynika, że w Rzeczypospolitej Polskiej gwarantuje się **prawo do obrony w sensie materialnym i formalnym**. W tym pierwszym to prawo oznacza możliwość korzystania z wszelkich środków nakierowanych na obronę dopuszczalnych prawnie w postępowaniu karnym. Obejmuje ono prawo do kształtowania i wpływania na prowadzone postępowanie dowodowe i dokonywane podczas tego postępowania czynności procesowe m.in. składanie wyjaśnień (lub ich odmowę), wgląd w akta, składanie wniosków dowodowych. Tak rozumiane prawo do obrony implikuje nałożenie na organy procesowe obowiązku stworzenia warunków pozwalających na urzeczywistnienie, uprawnień, które ono obejmuje. Obrona w sensie formalnym gwarantowana jest w art. 42 ust.2 zdanie drugie Konstytucji RP (por. B. Banaszak, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2009, s. 231 – 232). Rozwiązanie z art 149 § 4 pkt 3 p.p., nie gwarantuje prokuratorowi, który złożył sprzeciw, prawa do obrony w sensie materialnym, w trakcie postępowania przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym, które ogranicza się przecież do „wysłuchania” rzecznika dyscyplinarnego oraz tego prokuratora, chyba że „wysłuchanie” nie jest możliwe. W wydanym, po takim „wysłuchaniu,” **orzeczeniu dyscyplinarnym** Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym nie jest niczym ograniczony przy orzekaniu kary dyscyplinarnej, co rażąco narusza przyjęty w polskiej kulturze prawnej zakaz *reformationis in peius*, stanowiący doniosłą gwarancję prawa do obrony, gdyż jego funkcja przejawia się przecież w zapewnieniu obwinionemu swobody w zaskarżaniu orzeczeń. Unormowanie z przepisu art 149 § 4 pkt 3 p.p , jako sprzeczne z konstytucyjnym prawem do obrony oraz standardami rzetelnego postępowania, właściwego dla demokratycznego państwa prawnego, jakim jest Rzeczypospolita Polska, zostało zatem pominięte przez Sąd Najwyższy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego da się wyróżnić dwa stanowiska co do granicy dokonywania prokonstytucyjnej wykładni przepisów ustawy. Według jednego granicę takiej wykładni wyznaczają reguły wykładni językowej, czyli jeżeli w oparciu o nie można w sposób jednoznaczny ustalić treść normy prawnej, to nie można odwoływać się do Konstytucji RP, aby ustalić inną treść tej normy. Według drugiego poglądu, który podziela skład orzekający,

odwołanie się tylko do wyników wykładni językowej, jako ograniczenia możliwości dokonania wykładni prokonstytucyjnej, w pewnych sytuacjach prowadziłyby do odwrócenia relacji nadrzędności Konstytucja RP a ustawa, co jest nie do przyjęcia, zwłaszcza w sytuacji realizacji konstytucyjnych praw jednostki (por. P. Tuleja, Stosowanie Konstytucji RP w świetle zasady jej nadrzędności, Kraków 2003, s. 363 – 378).

Sąd Najwyższy rozważał uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy rzecznikowi dyscyplinarnemu w celu przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, o jakim mowa w art. 149 § 4 pkt 2 p.p. Uznano jednak, że w realiach sprawy takie postąpienie jest zbędne, albowiem zdarzenie opisane i poddane ocenie przez Prokuratora Okręgowego w Warszawie w piśmie z dnia 20 marca 2019 r. „sygn. akt PO [...], w świetle argumentacji X. Y. - prokuratora Prokuratury Rejonowej Warszawa-Mokotów w Warszawie, który przedstawił swoje czynności służbowe wykonane w okresie od dnia 5 września 2016 r. do dnia 12 grudnia 2016 r., nie wyczerpuje znamion przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 p.p. W realiach sprawy nie da się, bez naruszenia zakazu tłumaczenia nieusuwalnych wątpliwości na niekorzyść X. Y., wykazać, że w sprawie o sygn. PR [...]5, umyślnie naruszył art. 307 § 1 k.p.k. i § 119 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, lub, iż to naruszenie było objęte jego nieumyślnością w postaci lekkomyślności lub niedbalstwa. Trzeba przypomnieć, że do dnia 5 września 2016 r. prokurator X. Y. przebywał na urlopie. Faktycznie zatem otrzymał sprawę o sygn. PR [...]5, gdy upłynął 30 dniowy termin czynności sprawdzających. Po powrocie z urlopu miał w referacie ponad 60 spraw. W okresie od dnia 5 września 2016 r. do dnia 12 grudnia 2016 r., 10 dni to udział w rozprawach i posiedzeniach, 18 dni- zwolnienie lekarskie. W ciągu 39 dni roboczych zakończył 68 spraw, a do jego referatu w tym okresie wpłynęło 47 spraw. Te dane wskazują na dużą intensywność w wykonywaniu przez niego obowiązków służbowych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uwzględnił złożony na rozprawie wniosek prokuratora X.1 Y.1 – obrońcy X. Y. - prokuratora Prokuratury Rejonowej Warszawa-Mokotów w Warszawie, **zmienił zaskarżone orzeczenie Sądu**

Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 30 września 2021 r., sygn. akt PK [...], i uniewinnił X. Y. od popełnienia czynu przypisanego mu tym orzeczeniem.

Taka zmiana zaskarżonego orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, czyni zbędnym odnoszenie się w pisemnym uzasadnieniu, do wniesionego na niekorzyść odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla warszawskiego okręgu regionalnego, w którym zarzucono rażącą niewspółmierność kary, polegającą na odstąpieniu od wymierzenia kary za przypisany delikt dyscyplinarny.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Arkadiusz Sopata   Wiesław Kozielowicz   Krzysztof Staryk

[r.g.]

[a.ł]